

Pot kulturne dediščine Podbrezjij - Ivanina pot

Dragica Perne in Milan Debeljak, KD Tabor Podbrezje, foto: Ema Grašič

Na praznični dan, 25. junija, smo v goste na Pot kulturne dediščine Podbrezjij – Ivanino pot povabili občane, ki so tudi na ta način želeli praznovati s svojo občino Naklo. Mi pa smo želeli, da bi nas znotraj nje dogodek še tesneje povezal. Obljubili smo čisto poseben zaključek z degustacijo Podbreške potice in zato zaprosili za prijave.

Ogledali smo si prav vse, kar kulturna pot vključuje. Dve podbreški cerkvi, mnoga znamenja, deset znamenitih mož, ki

so nekoč živeli v Podbrezjah ter ravno toliko krajev in prizorišč, kjer so se zgodili pomembni dogodki. Od osmih informacijskih tabel, ki so postavljene vzdolž poti, je na prvi, postavljeni na pročelju kulturnega doma, označena celotna pot z dvajsetimi točkami, ki se jim najbolj posvetimo. Od teh je deset namenjenih znamenitim Podbrežanom, ki so v naši vasi pustili trajen pečat in tu našli svoj ustvarjalni dom. Med njimi je tudi največja slovenska slikarka Ivana Kobilca, po kateri smo poimenovali

pot in jo uradno odprli leta 2016 na 11. Taborskih dnevih v okviru DEKD (Dnevov evropske kulturne dediščine). Vse informacijske table so z bogatimi opisi in slikovnim gradivom. Za tuje obiskovalce smo dodali tudi QR kode v angleškem in nemškem jeziku.

Pot smo začeli ob Kulturnem domu in si v njem najprej ogledali spominsko sobo Mimi Malenšek, ki že na hodniku obiskovalcem ponudi mnogo zanimivega v besedi in sliki. Notranjost sobe pa postreže s tremi sklopi predstavitve naše najbolj plodovite pisateljice, ki je društvu in knjižnici zapustila ves svoj ustvarjalni in prevajalski opus s podpisom. Kadar je skupina večja, eden od dveh vodnikov prevzame del obiskovalcev in jim v sejni sobi z opisi ponudi vse, kar smo v društvu doslej natisnili v obliki zloženk ali knjig. Dvema ženskima predstavnicama od desetih znamenitih Podbrežanov smo natisnili zares lepi monografiji, s tretjo monografijo pa smo prikazali podbreška znamenja vere in kulture.

Eden izmed kotičkov v spominski sobi Mimi Malenšek

Ob vzhodu vrta podbreške vile so se nato obiskovalci seznanili, koga vse je že v svoji zgodovini vzela pod streho. O Ivani Kobilca pa na informacijskih tablah na kraju rojstne hiše njene matere in ob vrtu, kjer je nastalo njeno znamenito delo Poletje, ki je v Narodni galeriji še vedno najbolj obiskana slika. Potem smo se zadržali ob tabli misijonarja in umnega sadjarja Franca K. Pirca in njegovega spomenika, ki ga je izdelal žal že pokojni kipar Stane Kolman (več njegovih del najdemo na Brezjah in v Radovljici). Tabla z razlago lepote farne cerkve in njenega kiparja je bila uvod v ogled notranjosti cerkve, ki je referenca za pozni barok na Gorenjskem. Spregovorili smo še o čudežni konkavni mavrici ob odkritju kipa Ivane Kobilca, ki ga je izdelal Mirsad Begič (njegova so tudi sveta vrata v brezjanski baziliki iz leta 2016). V spominskem parku sta še kipa sošolcev in pisateljev Karla Mauserja (delo kiparja Franca Goršeta) in Mimi Malenšek (delo kiparja Alojzije Tomič in Eve Peterson Lenassi). Zadnji se jim je pridružil kip kiparja Petra Žiwobskega (delo

študenta ALUO Denisa Vučka). Posebej se nam zdi vredno omeniti citate, ki se nahajajo na stebrih vsakega od upodobljencev. Naj jih naštejemo, vi pa pomislite, komu pripadajo: »ZEMLJA SEM IN VEČNOST«, »DOMAČEGA KRUHA NIKDAR NE POZABIŠ«, »VIDELA SEM SVET IN ŽIVLJENJE«, »MOJE DELO V BOŽJO SLAVO«.

Spominski park znamenitih Podbrežanov obsega še tablo v spomin orglarju Petru Rojcu iz leta 2015, ko smo izdali knjigo Rojčeve orgle. Na pokopališču pa najdemo še ime sodobnika Srečka Kosovela Branka Jegliča, ki mu je posvečena knjiga Roža v viharju, Franca Črnilca, ki je 40 let svojega življenja v kar štirih vlogah posvetil Podbrežanom in Joža Tomšeta pl. Savski dol, podmaršala, ki ga zaradi konstrukcijskih sposobnosti lahko štejejo za naslednika Jurija Vege. Andreju Praprotniku, šolniku in učitelju, pa sta v spomin postavljeni dve tabli. Prva na kraju rojstne hiše v kulturnem domu, druga pa na vhodnem pročelju Podružnične šole Podbrezje. Nekaterim obiskovalcem, ki si lahko vzamejo več časa, lahko na Taboru zavrtimo še film, ki v gledališki verziji spregovori o naših desetih znamenitih Podbrežanih.

Del kulturne poti pred podbreško vilo

Obiskovalci v Spominskem parku znamenitih Podbrežanov

Po ogledu nekaterih vaških kapelic, imamo jih kar dvanajst, smo se po eni od treh poti povzpeli do slikovitega Tabora, ki nedvomno daje pečat in lepoto kraju. Tu najdemo celotno zbirko sakralne arhitekture in se naučimo še razgleda, ki nikogar ne razočara. Pokaže nam, da so Podbrezje res sadjarska vas z značilnimi jabolčnimi nasadi, ki so tradicija Franca K. Pirca.

Ogled informacijske table o Ivani Kobilca

Med sakralnimi objekti je zagotovo najmanjše (postavljeno pred 10 leti) kužno znamenje (na eni od štirih slik je upodobljen sv. Rok), a še kako pomembno v času epidemije, ki smo ji priča. Nasproti mu stoji kapela, eden najstarejših objektov na gričku. Med obzidjem so nanizane kapelice križevega pota s kalvarijo. Oboje smo pred leti prenovili s sredstvi KD Tabor. Na južnem delu cerkvice stoji ponoči osvetljen evharistični križ s tremi pomembnimi letnicami. Osrednja med objekti pa je zagotovo cerkev Marije Sedem žalosti, v kateri sta slika Ivane Kobilca Brezmadežna in Smrt sv. Frančiška, delo Leopolda Layerja (avtorja brezjanske Marije Pomagaj). Na treh oltarjih je okoli 30 manjših ali večjih kipov znanih svetnikov, najbolj pa nas osupne lepota Marijinega kipa v glavnem oltarju. V cerkvi so poleg Rojčevih orgel v prezbiteriju še freske Izidorja Moleta, ki ponazarjajo Marijinih sedem žalosti.

Obiskovalci v taborski cerkvi

Za konec smo se v Pirčevi dvorani, kjer je od leta 2006 trajna razstava o protiturških taborih, ob poliptihu Barbare Pogačnik dotaknili legende o Taborski Urški in ogledali portrete naših znamenitih žena in moži, ki so nastali na eni od številnih slikarskih kolonij. Potem pa smo se posvetili še najslajšemu delu, in sicer degustaciji Podbreške potice s sokom in kavo. Vse to sta nam ponudili gostiteljci Jana Aljančič in Mari Gortnar. Obiskovalci so si za spomin domov odnesli tudi lonček z logom Podbreške potice ali podpisom Ivane Kobilca, 4 zloženko, knjigo legende o Taborski Urški in svečko s slikama taborske cerkvice.

Zadovoljni obiskovalci so bili naše največje veselje. Vsem smo bile skupne izjave, ki bi jih lahko povzeli v enem stavku. Toliko kulturnega bogastva v majhni vasi pa res ni pričakoval nihče. Prav zato se vse bolj zavedamo naše dediščine ter jo radi ohranjamo.

Dragica Perne (1. del)

Milan Debeljak je popestril zaključek v Pirčevem domu na Taboru s svojimi pesmimi

Obiskovalcem smo ponudili naše zloženko in skodelice ter jih pogostili s Podbreško potico

Našo kulturno dediščino ohranjamo in predstavimo skupinam obiskovalcev iz vse Slovenije, ki včasih pridejo tudi kar z avtobusi in si jo želijo ogledati, slišati razlago in iz prve roke izvedeti še kaj več. Tako sta se zakonca Dragica in Jožef Perne, ki sta v okviru kulturnega društva pot načrtovala in postavila, odločila sprejeti tudi zahtevno nalogo vodičev skozi Podbrezje. Zastonjsko delo, podprto z ljubeznijo do zgodovine in kulture, darovano iz simpatije in ljubezni do ljudi, ki bi se želeli obogatiti z bogastvom naših prednikov. Več ko tri ure ti vzame takšen sprehod po vasi, še prej pa nič koliko priprav in nabiranja zgodovinskega znanja. Dragica in Jožef vedno sprejemata obiskovalce s toplino. S hvaležnostjo, da jim je mar za zgodbo, ki sta ji sama posvetila leta svojega truda in veselja. Njuni živahni razlagi obiskovalci zavzeto sledijo. Lepo je poslušati naša turistična vodiča, ko tako suvereno odgovarjata tudi na zelo zahtevna vprašanja, ki jih gosti zastavljajo.

Opaziti je, da na takšno pot pridejo različni ljudje. Preprosti, nekateri zelo izobraženi in radovedni. In vsi nosijo kulturo v svojih srcih. Vsem je mar za domačo besedo, za domovino, za povezanost in prijateljstvo med ljudmi. Kako lepo je, ko pobožno in hvaležno sprejemajo naš dar. Kakšna čudovita nova znanstva si podarjamo. Kako dobre poti si odpiramo, drug drugemu do lepote naše domovine, do kamric svojih src, kjer negujemo svoje najboljše misli in želje.

Ljudi povezujejo skupni cilji. A še mnogo bolj skupne poti.

Milan Debeljak (2. del) ●